

בבית המשפט העליון

רע"פ 6166/20

לפני: כבוד השופט ג' קרא

המבקש: ישראל אילוז

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים בתיק עפ"ג 13685-01-20 מיום 7.7.2020 שניתן על ידי כב' השופטים רפי כרמל, אריה רומנוב ושירלי רנר ובקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר

בשם המבקש: עו"ד אילן חכם

החלטה

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטים ר' כרמל, א' רומנוב וש' רנר) מיום 7.7.2020 בעפ"ג 13685-01-20, בגדרו התקבל חלקית ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בירושלים (כב' השופטת ג' סקפה שפירא) בת"פ 16-08-53563.

רקע והליכים קודמים

1. כתב האישום המתוקן (להלן: התיק העיקרי) מחזיק שלושה אישומים שהתרחשו בשנת 2014, שעניינם מעשי "עוקץ" של עסקים המשווקים מזרונים, שביצע המבקש עם אחרים. במסגרתם קיבל המבקש סכום כסף המצטבר לסך של כ-30,000 ש"ח. בגין מעשים אלה, יוחסו למבקש שתי עבירות קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); עבירת זיוף מסמך בכוונה לקבל דבר בנסיבות מחמירות לפי סעיף 418 לחוק; עבירת שימוש במסמך מזויף לפי סעיף 420 לחוק; עבירת הוצאת שיק ללא כיסוי לפי סעיף 432(א) לחוק; ועבירת ניסיון קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 סיפא בצירוף סעיף 25 לחוק.

המבקש צירף לתיק העיקרי שני תיקים שעניינם עבירות מס לפי התיאור הבא: בין השנים 2005-2009 צמחו למבקש הכנסות מעיסוקו כקבלן עבודות בנייה ושיפוצים, והוא לא הודיע לפקיד השומה על עיסוקו; לא ניהל פנקסי חשבונות ורשומות בנוגע לעיסוקו; העלים את כל הכנסותיו מעיסוקו מפקיד השומה ולא הגיש דו"חות על הכנסותיו מעיסוקו. סך הכנסות המבקש בשנים אלה עמד על 528,640 ש"ח. בגין מעשיו, יוחסו למבקש 3 עבירות שימוש במרמה ערמה או תחבולה לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: הפקודה).

במהלך השנים 2013 ו-2015-2017, המבקש עבד בבנייה ושיפוצים וקיבל תקבולים בשיעור של 536,800 ש"ח, עליהם לא דיווח לרשות המיסים ולא שילם את המס הנדרש. בנוסף, המבקש מסר ללקוחותיו חשבוניות אשר לא היו שלו ואשר לא שילם את המע"מ הנקוב בהן. בגין מעשיו, יוחסו למבקש 4 עבירות של שימוש במרמה ערמה או תחבולה כדי להתחמק מתשלום מס לפי סעיף 220(5) לפקודה ו-4 עבירות של שימוש במרמה או תחבולה כדי להתחמק מתשלום מס לפי סעיף 117(ב)(8) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975.

המבקש הורשע, לאחר הודאתו, בביצוע העבירות שיוחסו לו. מחוות דעתו של הממונה על עבודות שירות עלה כי המבקש מתאים לעבודות שירות, וכי במאסר שריצה בעבר בעבודות שירות, נעדר פעמים רבות. שירות המבחן עמד על לקיחת האחריות החלקית מצדו של המבקש, על נטייתו להשליך את רוב האחריות על שותפו ועל קשייו להביע אמפתיה כלפי המתלוננים. שירות המבחן התרשם כי למבקש קושי ממשי בדחיית סיפוקים ונטייה לטשטוש גבולות, ומנגד התרשם ממאמציו של המבקש לנהל אורח חיים תקין. לבסוף, שירות המבחן סבר כי יש צורך בענישה מוחשית ומרתיעה ובענישה מותנית ארוכה והמליץ על הטלת מאסר בפועל, שכלל הניתן יבוצע בעבודות שירות.

בגזר הדין, בית המשפט קבע כי הערכים המוגנים שנפגעו ממעשיו של המבקש בתיק העיקרי הם קניינו של אדם, תקינות חיי המסחר, אוטונומיית הרצון והזכות לכלכל צעדים לפי מידע אמיתי. עוד הוסיף כי קדם למעשי המבקש תכנון מוקדם, אשר המבקש לקח בו חלק מרכזי; כי שווי הרכוש שהתקבל במרמה משמעותי, וחלקו הושב למתלוננים; וכי מדיניות הענישה הנוהגת מצביעה על הטלת מאסר בפועל או בעבודות שירות. לפיכך, בית המשפט קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 4 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות לבין 12 חודשי מאסר בפועל, לצד עונשים נלווים. בנוסף, בית המשפט קבע כי הערכים המוגנים שנפגעו ממעשי המבקש בגין ביצוע עבירות המס הם

ההגנה על הקופה הציבורית ושוויון בין האזרחים בנשיאת נטל המס. עוד עמד בית המשפט על כך שהמבקש העלים הכנסות בהיקף של למעלה ממיליון ש"ח וכי הדבר נעשה במשך שנים רבות; על כך שהיותו של המבקש פושט רגל באופן המונע ממנו להסיר את מחדליו, לא מהווה שיקול לקולה; על כך שמתן חשבונות כוזבות על ידי המבקש מלמד על תכנון מוקדם ועל תחכום בביצוע העבירות; ועל כך שמדיניות הענישה הנוהגת מצביעה על הטלת מאסר בפועל. לפיכך, בית המשפט קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 5 ל-15 חודשי מאסר בפועל, לצד עונשים נלווים.

בית המשפט שקל לקולה את הודאת המבקש, ומנגד שקל לחומרה את קשייו לקבל אחריות מלאה על מעשיו ואת עברו הפלילי. עוד ציין בית המשפט כי על אף שהעבירות בכתב האישום השני הושלמו כשבע שנים לפני הגשתו, משקלו של שיהוי זה נמוך משבזמן שחלף המבקש המשיך לבצע עבירות. אשר לניסיונות משפחתו של המבקש לשקמו, נקבע כי אין להתייחס לכך כאל שיקום באופן המצדיק חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם, וכי לא מדובר בשיקום שיש בו כדי להפחית הסיכון להישנות העבירות. לבסוף, בית המשפט הטיל על המבקש עונש של 16 חודשי מאסר בפועל, מאסרים מותנים, פיצוי למתלוננים בסך כולל של 15,000 ש"ח וקנס בסך 8,000 ש"ח.

2. ערעור שהגיש המבקש לבית המשפט המחוזי על גזר הדין התקבל חלקית. בית המשפט המחוזי קבע כי לזכות המערער עומדת הודאתו, האחריות שלקח והחרטה שהביע, נסיבות חייו ופשיטת הרגל בה הוא מצוי, וכי לחובתו עומדת חומרת העבירות שביצע. לפיכך, נקבע כי אין מנוס מהטלת עונש מאסר לריצוי בפועל, זאת אף בראי קשייו לקבל אחריות מלאה על מעשיו. אשר לתפקודו המשופר של המבקש, בית המשפט אימץ את קביעתו של בית משפט השלום לפיה אין מדובר בשיקום שיש בו כדי להפחית את הסיכון להישנות העבירות, משהמבקש אינו לוקח חלק בטיפול בנוגע לדפוסיו העברייניים ומתקשה להכיר בהתנהגותו הבעייתית. לבסוף, ולפנים משורת הדין, בית המשפט הקל בעונשו של המבקש וקבע כי עונש המאסר יעמוד על 10 חודשי מאסר בפועל, לצד העונשים הנלווים שנקבעו בגזר הדין.

המבקש הגיש בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, היא הבקשה שלפניי, ויחד עמה הגיש בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר.

3. המבקש סבור כי יש מקום ליתן לו רשות ערעור, ולהורות כי עונשו יקוצר וירוצה בדרך של עבודות שירות, לאחר קבלת תסקיר משלים.

דיון והכרעה

4. לאחר עיון בבקשה על נספחיה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

הלכה היא כי רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן במקרים בהם מתעוררת שאלה עקרונית בעלת חשיבות משפטית או ציבורית החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים, או במקרים חריגים, משיקולי צדק או בשל חשש שנגרם למבקש עיוות דין מהותי (רע"פ 4081/20 טבדידשווילי נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (19.7.2020) (להלן: עניין טבדידשווילי)). הבקשה שלפניי אינה עומדת באמות המידה האמורות, והמבקש אף לא טען לכך בבקשתו.

הבקשה מופנית נגד חומרת עונשו של המבקש, עילה שככלל אינה מצדיקה מתן רשות ערעור, למעט במקרים חריגים, בהם ניכרת סטייה משמעותית ממדיניות הענישה המקובלת או הראויה בעבירות דומות (רע"פ 4175/19 מועלם נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (22.7.2019)). בענייננו, העונש שהושת על המבקש אינו חורג ממדיניות הענישה המקובלת או הראויה במקרים דומים, המבקש אף לא טען לכך, וממילא אינו חורג במידה ניכרת באופן המצדיק את התערבותו של בית משפט זה ב"גלגול שלישי". אף ההקלה בעונשו של המבקש בבית המשפט המחוזי נעשתה לפנים משורת הדין. די בכך על מנת לדחות את הבקשה.

כידוע, המלצת שירות המבחן אינה מחייבת את בית המשפט, אלא משמשת ככלי עזר המסייע לבית המשפט בהכרעתו (רע"פ 2554/20 עביד נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (27.4.2020)). יתר על כן, ריצוי מאסר בדרך של עבודות שירות הוא פריווילגיה, אשר בבסיסה עומדת תכלית שיקומית, וקיומה מותנה בעמידה בציפיות הנלוות לביצוע עבודות שירות (עניין טבדידשווילי, פסקה 4). משהמבקש ריצה בעבר מאסר בדרך של עבודות שירות, בו נעדר פעמים רבות, ומשהוא מתקשה לקבל אחריות מלאה למעשיו, כעולה מתסקיר שירות המבחן, איני סבור כי המבקש עומד בציפיות הנלוות למי שראוי להטיל עליו מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות. לכך אוסיף, כי בנסיבות ענייננו, הותרת עונש המאסר לריצוי מאחורי סורג ובריה ולא בעבודות שירות, יש בה משום אמירה ערכית נכונה ואין מקום להתערב בה.

5. סוף דבר, הבקשה למתן רשות ערעור נדחית, וממילא, נדחית גם הבקשה לעיכוב ביצוע. המבקש יתייצב לריצוי עונשו כאמור בהחלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 7.7.2020.

ניתנה היום, י"ט באלול התש"פ (8.9.2020).

ש פ ט